

РОЗДІЛ 11 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.57>
УДК: 340,13; 351,74 (592,3)

ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ПОЛІЦІЇ СІНГАПУРУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ПРОГРАМ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Ангеленюк А.-М. Ю.,
*к.ю.н., старший науковий співробітник
Державного науково-дослідного
інституту МВС України
e-mail: angelen_anna@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-5947-5105*

Ангеленюк А.-М. Ю. Добросчесність у поліції Сінгапуру через призму антикорупційних програм: правові аспекти.

У статті розглянуто використання категорії добросчесність серед працівників поліції Сінгапуру, а також наведені окремі аспекти антикорупційних програм країни, що запроваджені та діють разом із правилами добросчесної та етичної поведінки. Оскільки, сьогодні в Україні питання добросчесності у органах поліції набувають актуальності, то необхідним стає вивчення зарубіжного досвіду щодо зазначеного. Враховуючи наведене запропоновано звернути увагу на досвід Сінгапуру щодо використання категорії добросчесність, так як саме у цій країні вдало поєднані як заходи протидії корупції так і заходи, що спрямовані на підтримання добросчесності. Метою статті є вивчення зарубіжного досвіду стосовно підтримання добросчесності серед працівників поліції на прикладі Сінгапуру, що є цінним під час впровадження цієї категорії в правоохоронних органах України. Використані такі методи: порівняльно-правовий – для співставлення нормативно-правових положень, які стосуються питань добросчесності та антикорупційної діяльності; методи логічний та системного аналізу – для виокремлення ключових моментів проведення заходів протидії корупції у Сінгапурі та підтримання добросчесної поведінки серед працівників поліції. Серед факторів, що підтримують добросчесну поведінку працівників є вдосконалена система відбору та підбору кадрів для роботи у поліції. Також, важливу роль відведено процесу навчання поліцейських. Увагу звернено на програму навчання працівників поліції Сінгапуру, яка спрямована на формування у поліцейських негативного розуміння корупції як явища. Навчання цінностям, що запроваджене для базових навчальних курсів вирізняється тим, що містить інформацію про дослідження фактичних справ працівників поліції, яких обвинувачували в суді кримінальні злочини та корупцію. Важлива, що програма навчання у поліції Сінгапуру фокусує свідомість поліцейських на негативності явища корупції.

Ключові слова: добросчесність, перевірка, поліція, боротьба з корупцією, правова діяльність

Anheleniuk A.-M.Y. Integrity in the Singapore Police through the prism of anti-corruption programs: legal aspects.

The article discusses the use of the category of integrity among Singapore police officers, as well as some aspects of the country's anti-corruption programs that are implemented and operate in conjunction with the rules of integrity and ethical conduct. Since, today in Ukraine, the issue of integrity in the police is becoming relevant, it becomes necessary to study foreign experience in this regard. In view of the above, it is suggested to pay attention to Singapore's experience in using the category of integrity, as it is in this country that both anti-corruption measures and measures aimed at maintaining integrity are successfully combined. The purpose of the article is to study foreign experience in maintaining integrity among police officers on the example of Singapore, which is valuable in the implementation of this category in the law enforcement agencies of Ukraine. The following methods were used: comparative law - to compare the legal provisions relating to integrity and anti-corruption activities; methods of logical and systematic analysis - to highlight the key points of anti-corruption measures in Singapore and maintain good behavior among police officers. Among the factors that support the good behavior of employees is an improved system of selection and recruitment for the police.

Also, an important role is given to the process of training police officers. Attention is drawn to the Singapore police training program, which aims to create a negative understanding of corruption as a phenomenon in police officers. The value training introduced for the basic training courses is characterized by the fact that it contains information on the investigation of the actual cases of police officers accused in court of criminal offenses and corruption. Importantly, the Singapore Police Training Program focuses police awareness on the negativity of corruption.

Key words: integrity, inspection, police, anti-corruption, law enforcement.

Постановка проблеми. В межах дослідження доброчесності працівників поліції завше порушують питання запобігання корупційних проявів. Однак, досі не визначено чіткого переліку механізмів, які б запобігали вчиненню корупційних правопорушень, хоча в історії відомі приклади країн із низьким рівнем корупції, в яких заходи, спрямовані на зниження рівня корупції, привели до значних успіхів. Однією з них є Республіка Сінгапур, що свідчить про об'єктивне існування механізмів протидії корупції у країні. Враховуючи наведене, видається доцільним вивчення досвіду Республіки Сінгапур з метою можливого його застосування в Україні в межах підвищення рівня доброчесності працівників поліції.

Стан опрацювання. Питанням корупції та боротьбі з цим явищем присвячено роботи вчених у багатьох галузях науки, зокрема кримінальній, кримінально-процесуальній, адміністративній та інших. Так, в контексті дослідження антикорупційної політики та організаційно-правового її забезпечення працювали Р. В. Гречанюк [1], К. В. Ростовська [2], Т. В. Фесенко, [3], В. Д. Щербань [4] та інші. Увагу в своїх роботах вивченню доброчесності в органах влади приділили О. О. Браверман [5], С. В. Жуков [6], В. А. Писанець [7] та інші. Зауважимо, що станом на сьогодні триває процес впровадження у органи влади перевірки працівників на доброчесність, а тому необхідними є дослідження питань доброчесності та антикорупційної діяльності, враховуючи досвід зарубіжних країн.

Метою статті є вивчення досвіду зарубіжних країн на прикладі Сінгапуру стосовно підвищення рівня доброчесності серед працівників поліції та зменшення корупції у органах влади.

Виклад основного матеріалу. Актуальний стан доброчесності у державах світу є предметом досліджень впливової міжнародної антикорупційної організації Transparency International. З точки зору методологічного підходу, виробленого у роботах представників цієї організації, національна система доброчесності охоплює основні сфери діяльності держави, що відповідають за боротьбу із корупцією. У випадку функціонування цих сфер належним чином, вони утворюють здорову та стійку національну систему доброчесності, що ефективно долатиме корупцію. Таким чином у міжнародній спільноті поступово формуються елементи ефективного запобігання корупції та сприяння доброчесності [7, с. 41].

Вважаючи поняття доброчесності та анти-корупції такими, що знаходяться на одній площині, видається доцільним розглянути антикорупційну програму Республіки Сінгапур, яка в свою чергу містить настанови доброчесної поведінки працівників державних органів, а також такі, що фактично стосуються їх перевірки на доброчесність.

Так, аналізуючи антикорупційну стратегію Республіки Сінгапур, можна стверджувати, що успіх Сінгапуру в мінімізації корупції може бути визначений, як зменшення можливостей та стимулу до вчинення корумпованих діянь, що можливо у випадку присутності сильної політичної волі. Відповідно політичне керівництво має бути зацікавлене у знищенні корупції, а також демонструвати зразкову поведінку, тобто вести скромний спосіб життя й уникати залучення до корумпованих дій.

Згідно із зазначеною політикою кожен, хто визнаний винним у вчиненні корумпованих дій, повинен бути покараний, незважаючи на його становище в суспільстві. Максимально спрощеною повинна бути процедура прийняття рішень з метою усунення можливості подвійного трактування законів і т.д. Стимулом не вчиняти корумповані дії державними службовцями є забезпечення їх високою заробітною платою порівняно з приватним сектором, а також додатковими пільгами.

Серед базових нормативно-правових актів, що формують правове забезпечення боротьби з корупцією у Сінгапурі, слід відзначити прийнятий Акт про запобігання корупції (ПОСА) від 17 червня 1960 р., згідно якого передбачено функціонування «Бюро з розслідування випадків корупції». Основними функціями цього незалежного органу є розслідування фактів корупції та інших кримінальних справ, пов'язаних з корупцією, в державному і приватному секторах економіки Сінгапуру. Установа займається перевіркою законності дій і рішень всіх посадових осіб; розглядом скарг громадян, що містять звинувачення в корупції і вимагають відшкодування збитків; розслідуванням випадків недбалості та байдужості, допущених державними службовцями; розслідуванням фактів зловживання службовим становищем та неналежного виконання службових обов'язків (при наявності ознак корупції); дослідженням процедур роботи державного сектора з метою зведення випадків корупції до мінімуму.

Основними чинниками протидії корупційній злочинності Сінгапуру можна назвати наступні: 1) політична воля; 2) створення сприятливих економічних умов для інвесторів і громадян держави; 3) висока культура та моральний авторитет політичного керівництва; 4) усунення дискреційних повноважень; 5) прозорість процедур; 6) актуальне дієве законодавство; 7) створення стимулів не вчиняти корупційні діяння.

Ефективність протидії корупційній злочинності залежить від механізмів контролю, що передбачають чіткі стандарти і правила виконання посадовими особами своїх обов'язків [8, с. 62-63].

Слід зауважити, що корупція в поліції Сінгапуру під час британського колоніального періоду могла бути результатом таких факторів як низька зарплата; високий ступінь формалізму; поганий набір та процедури відбору працівників; відсутність навчальних програм; неякісний контроль. Однак, поступово зарплати в поліції Сінгапуру були переглянуті: так, у 1951 р. поліцейський комітет з оплати праці рекомендував нові шкали оплати праці та надбавки до них. Окрім підвищення заробітної плати, рекомендовано супроводжувати працівників безкоштовною медичною допомогою, безкоштовним житлом для одруженого персоналу та інше. Зазначені рекомендації уряд прийняв та реалізував у квітні 1972 року.

Окрім вказаного вище, відбулося вдосконалення процедури набору та відбору в поліцію. Зокрема, у липні 1969 року були внесені зміни у навчальні програми, а «Школа підготовки поліцейських» була перетворена на «Сінгапурську поліцейську академію», а також були переглянуті програми навчання, підвищення кваліфікації тощо.

Так, у процедурі набору та відбору у поліцію Сінгапуру було визначено два загальних підходи до зменшення сприйнятливості працівників до корупції. Перший підхід полягає у вдосконаленні методів скринінгу та відбору за встановленими стандартами. Окрім перевірка кандидатів на посади повинна бути завершена до того, як їх приймуть до поліції. Другий підхід передбачає навчання, спрямоване на ставлення поліцейських до корупції, яке повинно формувати у нього негативне розуміння корупції як явища.

Запобігання корупції в поліції в Сінгапурі включає роль вербування, навчання та соціалізації, в межах яких вивченню підлягають: сімейна історія кандидата; зайнятість та кредитна історія; особисті довідки; друзі та сусіди; записи про освіту; судимість; військові записи. Таким чином перевіряються інформаційні дані про життя людини, з метою отримання загальної оцінки способу життя людини до подання заявки на роботу в поліцію.

Звернемо увагу, що у 1999 р поліція Сінгапуру посилила свою антикорупційну діяльність, шляхом запровадження навчання поліцейських відповідним цінностям. Поштовхом до цього стала справа «Ах Лонг Сан», у якій було засуджено 17 поліцейських за корупцію у 1999 році.

Враховуючи наведене, під час навчання поліцейських у Сінгапурі проводять уроки на основі доброчесності та базовий тренінг для формування серед них стійкості до корупції. Частиною постійної програми навчання доброчесності є дослідження фактичних справ працівників поліції, яких обвинувачували в суді за кримінальні злочини, пов'язані з корупцією.

Таке навчання, в рамках підвищення кваліфікації, також продовжують для поліцейських протягом кар'єри, з метою закріплення основних цінностей, включаючи лояльність та доброчесність, які прищеплюються кожному з офіцерів. Як наслідок, офіцери поліції Сінгапуру пишуться тим, що є поліцейськими та не тільки мають волю чинити опір корупції, а також можуть утримувати колег-офіцерів від вчинення протиправних вчинків.

Серед офіцерів, що займаються окремими видами діяльності, придушенням азартних ігор, проводять ротацию кожних три роки. Також ці офіцери повинні подавати свої звіти про кредитний статус від Кредитного бюро для оцінки їх боргової ситуації. Ті офіцери, що мають проблеми з боргами можуть бути зняті зі своїх посад. Окрім, як і інші цивільні службовці, всі поліцейські повинні скласти щорічну декларацію про заборгованість за незабезпеченими боргами понад три місяці їх місячна платня. Зазначене необхідно для запобігання переходу офіцерів поліції від наявності заборгованості до отримання неправомірної вигоди, щоб подолати свої фінансові негаразди.

Офіцери, в яких виявлено у деклараціях неправдиву ситуацію підлягають дисциплінарному покаранню, що слідує після з'ясування обставин події.

Наступним у рамках формування принципів доброчесності у лавах поліції Сінгапуру в 2002 році було запроваджено довільне тестування поліцейських на зловживання наркотиками, що також спрямовано на стримування офіцерів від ведення неприйняттого способу життя, який, ймовірно, веде до корупції та злочинної поведінки.

З метою зміцнення ціннісного тренінгу поліцейських у Сінгапурі та підвищення обізнаності щодо дисциплінарних питань, включаючи корупцію, з 2002 року проводиться щорічний семінар з етики, у якому зазвичай беруть участь 300 поліцейських.

У 2002 році для працівників поліції було випущено посібник етичних рішень, який був розроблений для забезпечення набору загальних положень та правил поведінки офіцерів поліцейських сил Сінгапуру та фактично є посібником доброчесності поліцейського. Це кишенькового розміру проілюстрована книга, яка заснована на основі етики, закону, честі, конфлікту інтересів, наслідків та перевірки, а також містить інформацію щодо фактичних випадків цієї сфери відносин. У випадку, коли поліцейським необхідно буде прийняти рішення самостійно, не отримуючи поради від начальства чи співробітників, посібник доброчесності допоможе їм упевнитися у етичності прийняття своїх рішень.

Ефективність зменшення корупційних проявів у Сінгапурі можна побачити заглянувши у рейтинг Transparency International за 1995-2005 р.р. (Індекс сприйняття корупції). Слід зауважити, що Сінгапур у цьому рейтингу зберіг свою позицію як найменш корумпована азіатська країна.

Таким чином, боротьба уряду з корупцією, що проводилась із урахуванням профілактичних заходів, а саме: покращення зарплат та умови праці; найму та процедури відбору у поліцію; навчальних програм, дала свої позитивні результати [9, с. 66-73].

Узагальнюючи наведене, слід виокремити ключові моменти сінгапурської антикорупційної стратегії, які дозволили Сінгапуру ефективно підтримувати доброчесність у лавах поліції, а саме:

1. зміцнення верховенства закону;
2. створення і функціонування ефективного спеціального органу з протидії корупції (Бюро з розслідування випадків корупції);
3. спрощення процедур прийняття державно-управлінських рішень і вилучення будь-яких нечітких або двозначних положень у законодавстві;
4. ліквідації зайвих адміністративних бар'єрів для розвитку економіки;
5. ліквідація всіх форм імунітету для депутатів, чиновників і суддів;
6. захист осіб-інформаторів, які повідомляють про випадки корупції;
7. чітке дотримання принципу відповідальності: корупція карається в адміністративному або кримінальному порядку (встановлення жорстких, суворих санкції за корупцію, а саме винні особи повинні бути позбавлені волі, їх майно та доходи конфісковані. Родичі корупціонерів вносяться до спеціального реєстру, які втрачають право займати державні посади. Суворість у справах про корупцію стосовно високопоставлених урядовців підтримує моральний авторитет непідкупних політичних лідерів);
8. вжиття покарання за факт хабарництва по відношенню до обох сторін: і до тих, хто дає хабара, і до тих, хто його бере;
9. проведення чіткої межі між державними обов'язками та особистими інтересами (допомагати своїй родині, родичам і друзям тільки із залученням власних, а не державних коштів);
10. громадський осуд є невід'ємною частиною процесу покарання;
11. систематичне проведення перевірок доходів і витрат чиновників і членів їхніх сімей;
12. державні службовці зобов'язані заповнювати спеціальну декларацію щодо відсутності боргів, наявність яких має на увазі ризик піддатися корупції;
13. гідна оплата праці, що зменшує стимул до здійснення корумпованих дій (встановлення високих зарплат мотивує до праці на державній службі. Так, заробітна плата державних службовців, які займають відповідальні посади, відповідає рівню топ-менеджерів приватних корпорацій (до 20–25 тис. дол. на місяць));
14. підвищення якості підбору кадрового державного апарату.
15. подання особистого прикладу бездоганної поведінки на найвищому рівні;
16. запровадження елементів електронного урядування [10].

Перелік наведених заходів у сфері антикорупційної діяльності у своїй основі має жорстку владну вертикаль, що виправдала докладені зусилля у контролі над цим негативним явищем та призвела до досить великого успіху. Отже, Сінгапур демонструє можливість підвищення доброчесності поліцейських, якщо присутня сильна політична воля та налагоджена системна протидія корупції.

Висновки. Таким чином, попри відсутність чіткої процедури перевірки на доброчесність поліцейських у Республіці Сінгапур, необхідно відзначити ефективно реалізовану антикорупційну стратегію країни, що супроводжувалась реальною політичною волею. Стимулом для державних службовців, в тому числі поліцейських, бути доброчесними, стало забезпечення їх високою заробітною платою порівняно з приватним сектором, а також додатковими пільгами. Окрім, заслуговують на позитивне схвалення численні заходи профілактики недоброчесної поведінки поліцейських у Сінгапурі, що спрямовані на підтримку правової орієнтації та порядності працівників.

Список використаних джерел:

1. Гречанюк Р.В. Концептуальні засади адміністративної діяльності спеціалізованих антикорупційних органів України : автореф. дис. ... док. юрид. наук : 12.00.07. Тернопіль, 2020, 41 с.
2. Ростовська К.В. Адміністративно-правові основи державної антикорупційної політики в Україні : автореф. дис. ... док. юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2019, 36 с.
3. Фесенко Т.В. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної антикорупційної політики в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020, 21 с.
4. Щербань В.Д. Концепція адміністративно-правового забезпечення функціонування OSINT у сфері антикорупційної діяльності в правоохоронних органах України : автореф. дис. ... док. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2021, 41 с.
5. Браверман О.О. Правове регулювання перевірки на доброчесність працівників Національного антикорупційного бюро України автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 20 с.
6. Жуков С.В. Адміністративно-правове забезпечення доброчесності суддів: проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... док. юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2019. 40 с.
7. Писанець В.А. Адміністративно-правове забезпечення доброчесності працівників правоохоронних органів України : дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.07. Київ, 2020. 201 с.
8. Микитин В. Механізми зменшення негативного впливу корупції на суспільство в країнах світу. *Актуальні проблеми правознавства*. Випуск 2 (18). 2019 р. С. 61-66 URL: <http://app.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/2-2019-1.pdf>
9. Jon S T Quah. Preventing Police Corruption in Singapore: The Role of Recruitment, Training and Socialisation. *The Asia Pacific Journal of Public Administration* VOL 28, NO. 1 (JUNE 2006) P. 59-75. P. 66-73. URL: [Police Corruption Article APJPA.pdf](#)
10. Нонік В.В. Сінгапурська антикорупційна історія: досвід для України. Державне управління: удосконалення та розвиток № 10, 2017. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1509>